

ОН**ПРОФСПІЛКА ПРАЦІВНИКІВ
ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ****TRADE UNION OF EDUCATION AND
SCIENCE WORKER OF UKRAINE**

Юридична адреса: 01012, м. Київ, Майдан Незалежності, 2
Адреса для листування: 04071, м. Київ, вул. Ярославська, 6
Тел.: (044) 462-51-90

2, Maidan Nezalezhnosti, Kyiv, Ukraine, 01012
Tel. +380 (44) 205-74-51

E-mail: sekr.osvita@gmail.com Website: www.pon.org.ua

Розрахунковий рахунок: UA263223130000026002010078760 в АТ «Укресімбанк» (м. Київ), КОД ЄДРПОУ: 02605316

23.05.2025 № 02-8/249

Головам обласних, Київської міської
організацій Профспілки працівників
освіти і науки України

Шановні колеги !

За наслідками розширеного засідання Ради вищої школи ЦК Профспілки працівників освіти і науки України, яке відбулося 21 травня 2025 року з розглядом питання щодо імплементації Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти» від 06.06.2024 № 3791-IX, зокрема в частині укладання з науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти безстрокових, строкових договорів та контрактів інформуємо наступне.

Згідно зі статтею 21 КЗпП України трудовим договором є угода між працівником і роботодавцем (роботодавцем - фізичною особою), за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, а роботодавець (роботодавець - фізична особа) зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін.

Особливою формою трудового договору є контракт, в якому строк його дії, права, обов'язки і відповідальність сторін (в тому числі матеріальна), умови матеріального забезпечення та організації праці працівника, умови розірвання договору, в тому числі дострокового, можуть встановлюватися угодою сторін. Сфера застосування контракту визначається законами України.

Статтею 15 Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII, з урахуванням змін, внесених Законом України від 06.06.2024 № 3791-IX, повернутим до ВРУ з підписом Президента України 08.04.2025 (<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42441>), (далі - Закон № 1556-VII), до повноважень засновника закладу вищої освіти або уповноваженого ним органу віднесено укладання в місячний строк контракту з керівником закладу вищої освіти, обраним за конкурсом у порядку, встановленому цим Законом.

Частиною третьою статті 42 Закону № 1556-VII передбачено, що з особою (кандидатурою), обраною керівником закладу вищої освіти відповідно до вимог цього Закону, засновник або уповноважений ним орган (особа) укладає контракт строком на п'ять років не пізніше одного місяця з дня її обрання.

Частиною шостою статті 35 Закону № 1556-VII встановлено, що керівництво кафедрою здійснює завідувач кафедри, який не може перебувати на посаді більш як два строки. Керівник кафедри обирається за конкурсом таємним голосуванням вченою радою закладу вищої освіти строком на п'ять років. Керівник закладу вищої освіти укладає з керівником кафедри контракт.

Частиною першою статті 43 Закону № 1556-VII передбачено, що керівник закладу вищої освіти за згодою більшості від повного складу органу громадського самоврядування факультету (навчально-наукового інституту) закладу вищої освіти

призначає керівника факультету (навчально-наукового інституту) на строк до п'яти років та укладає з ним контракт.

Стосовно науково-педагогічних працівників, з якими укладаються інші види трудового договору, то частиною третьою статті 34 Закону № 1556-VII встановлено, що керівник закладу вищої освіти в межах наданих йому повноважень призначає на посаду та звільняє з посади працівників.

Згідно з частиною сьомою статті 55 Закону № 1556-VII науково-педагогічні працівники призначаються на посади за результатами конкурсного відбору, порядок проведення якого затверджується вченою радою закладу вищої освіти.

Повний перелік посад науково-педагогічних працівників затверджено постановою КМУ від 14.06.2000 № 963 «Про затвердження переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників», (у редакції постанови від 11.02.2025 № 143), до яких у закладах вищої освіти віднесено такі, як: керівник (ректор, президент тощо), заступник керівника (перший проректор, проректор, перший віце-президент, віце-президент), діяльність якого безпосередньо пов'язана з освітнім або науковим процесом; керівник філії, заступник керівника філії, діяльність якого безпосередньо пов'язана з освітнім або науковим процесом; завідувач кафедри, професор, доцент, старший викладач, викладач, асистент, викладач-стажист, провідний концертмейстер, концертмейстер; декан, його заступник; керівник навчально-наукового інституту у складі закладу вищої освіти, його заступник, діяльність якого безпосередньо пов'язана з освітнім або науковим процесом; учений секретар, завідувач: докторантури, аспірантури, лікарської резидентури, інтернатури, підготовчого відділення.

Згідно з частиною першою статті 23 КЗпП трудовий договір може бути:

- 1) безстроковим, що укладається на невизначений строк;
- 2) на визначений строк, встановлений за погодженням сторін;
- 3) таким, що укладається на час виконання певної роботи.

Частиною другою статті 23 КЗпП України визначено, що строковий трудовий договір укладається у випадках, коли трудові відносини не можуть бути встановлені на невизначений строк з урахуванням характеру наступної роботи, або умов її виконання, або інтересів працівника та в інших випадках, передбачених законодавчими актами.

Відповідно п.7 постанови пленуму ВСУ від 06.11.1992 № 9 «Про практику розгляду трудових спорів» при укладенні трудового договору на визначений строк цей строк встановлюється погодженням сторін і може визначатись як конкретним терміном, так і часом настання певної події.

Власник або уповноважений ним орган може вимагати від працівника, який працює за трудовим договором, укладення контракту тільки в тому разі, коли він відноситься до категорії працівників, які згідно з законодавством працюють за контрактом. Порушення цих вимог може бути підставою для визнання відповідно до ст. 9 КЗпП недійсними умов праці за контрактом, які погіршують становище порівняно з законодавством України.

Пунктом 9 цієї постанови пленуму Верховного Суду України передбачено, що оскільки згідно з ч. 2 ст. 23 КЗпП (в редакції від 19 січня 1995 року) трудовий договір на визначений строк укладається лише у разі, коли трудові відносини на невизначений строк не може бути встановлено з урахуванням характеру роботи або умов її виконання, або інтересів працівника (наприклад, його бажання), або в

інших випадках, передбачених законодавчими актами, укладення трудового договору на визначений строк при відсутності зазначених умов є підставою для визнання його недійсним у частині визначення строку.

Роз'яснення понять «характер наступної роботи», «умови її виконання» міститься в листі Мінпраці України від 03.02.2003 № 06/2-4/13.

Характер майбутньої роботи означає, що робота не може бути постійною, а є такою, що виконується протягом певного строку (сезонні роботи тощо).

Умови виконання роботи - таке формулювання визначає роботу як постійну, але у зв'язку з конкретними умовами її виконання трудові відносини не можуть бути встановлені на невизначений термін. Передусім це може бути пов'язано з тим, що для виконання даної роботи вже прийнятий на роботу працівник, але він протягом певного періоду не може виконувати свої трудові обов'язки. Для заміщення тимчасово відсутнього працівника і провадиться прийняття на роботу іншого працівника за строковим трудовим договором.

Зацікавленість працівника у встановленні трудових відносин на визначений термін, як правило, обумовлюється сімейно-побутовими обставинами (в заяві про прийняття на роботу вказуються обставини, що спонукають працівника найматись на роботу за строковим трудовим договором).

Тож обов'язковість укладання контракту стосується лише тих науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, на прийняття посад яких ця форма трудового договору передбачена статтями 15, 35, 42, 43 Закону № 1556-VII.

Закон № 1556-VII не містить норм, які б зобов'язували керівника закладу вищої освіти укладати за наслідками конкурсного відбору строкові договори на заміщення таких посад науково-педагогічних працівників, як професор, доцент, професор, старший викладач, викладач, асистент, викладач-стажист, провідний концертмейстер, концертмейстер,

Згідно зі статтею 39-1 КЗпП України трудові договори, що були переукладені один чи декілька разів, за винятком випадків, передбачених частиною другою статті 23, вважаються такими, що укладені на невизначений строк.

Якщо після закінчення строку трудового договору (пункти 2 і 3 статті 23) трудові відносини фактично тривають і жодна із сторін не вимагає їх припинення, дія цього договору вважається продовженою на невизначений строк.

З повагою
Голова Профспілки

Георгій Труханов